

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 32/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Mgr. K. M., K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na ochranu pred nútenou alebo povinnou prácou podľa čl. 4 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 CoE 13/2007-33 z 25. júna 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Mgr. K. M. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. septembra 2007 doručená sťažnosť Ing. Mgr. K. M., K.(ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) jeho práva na ochranu pred nútenou alebo povinnou prácou podľa čl. 4 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 CoE 13/2007-33 z 25. júna 2007.

Sťažovateľ požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie uvedených práv podľa ústavy a dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 3 CoE 13/2007-33 z 25. júna 2007 s tým, aby bolo označené uznesenie zrušené, vec vrátená na ďalšie konanie a aby sa krajskému súdu zakázalo pokračovať v porušovaní práv sťažovateľa. Napokon požaduje aj náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou.

Zo sťažnosti vyplýva, že 3. apríla 2006 podala Sociálna poisťovňa žiadosť o podanie návrhu na zastavenie exekúcie. Dňa 30. marca 2006 podal sťažovateľ Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) návrh na zastavenie exekučného konania a vyčíslenie trov exekúcie. Okresný súd vydal 16. novembra 2006 uznesenie sp. zn. Er 503/1999, ktorým exekúciu vyhlásil za neprípustnú, zastavil ju a súdnemu exekútorovi náhradu trov konania nepriznal. Dňa 20. decembra 2006 podal sťažovateľ proti uzneseniu odvolanie. Dňa 26. júla 2007 bolo sťažovateľovi doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 CoE 13/2007 z 25. júna 2007, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu I. stupňa vo výroku o trovách exekúcie a oprávnenému náhradu trov odvolacieho konania proti súdnemu exekútorovi nepriznal.

Sťažovateľ, odvolávajúc sa na čl. 4 ods. 2 dohovoru, čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a na vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov v znení neskorších predpisov, vo svojej sťažnosti uvádza:

„Exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (ďalej len exekučná činnosť) (§ 2 ods. 1 EP). Exekútor vykonáva exekučnú činnosť nestranne a nezávisle. Pri výkone svojej činnosti je viazaný len Ústavou SR, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami podľa článku 7 ods. 2 a ods. 5 Ústavy SR, zákonmi a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na ich vykonanie a rozhodnutím súdu vydanom v exekučnom konaní (§ 3 EP).

Činnosť súdneho exekútora je nezlučiteľná s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, podnikaním, členstvom v štatutárnom orgáne obchodnej spoločnosti

alebo družstva, alebo členstvom v dozornom orgáne obchodnej spoločnosti alebo družstva alebo s vykonávaním inej zárobkovej činnosti, s výnimkou vedeckej, pedagogickej, literárnej, umeleckej a publicistickej činnosti.

Ako vyplýva z citovaných ustanovení Exekučného poriadku exekútor, ktorému bol doručený návrh na začatie exekúcie, je povinný exekúciu vykonať. Exekútor postupuje v exekúcii tak, aby vymáhaný nárok bol upokojený. Exekútorovi patrí za výkon exekučnej činnosti odmena (§ 196 Exekučného poriadku).

Je nesporné, že sťažovateľ, súdny exekútor, vykonával v exekučnom konaní od podania návrhu exekučnú činnosť. V priebehu exekúcie teda vznikli trovy exekúcie dvojakého druhu, a to odmena súdneho exekútora a hotové výdavky.

Odmena súdneho exekútora pozostáva z hodinovej odmeny za výkon exekučnej činnosti, ktorú exekútor vykonal a ktorá smerovala k vymoženiu pohľadávky oprávnenej. Všetky tieto úkony boli účelné a v prospech oprávnenej a sťažovateľ ich v návrhu na zastavenie exekúcie špecifikoval.

Sťažovateľ považuje za potrebné uviesť, že v predmetnej veci sa oprávnený v čase podania návrhu na začatie exekúcie, mohol rozhodnúť, či na nútený výkon vykonateľného rozhodnutia využije súdny výkon rozhodnutia alebo podá návrh na exekúciu. V prvom prípade by oprávnený znášal veľmi nízke náklady (súdny poplatok 2 %) ale musel by rátať s možnosťou veľmi nízkej efektívnosti takéhoto výkonu. Oprávnený sa rozhodol podať návrh na exekúciu, pričom mu mohlo a malo byť zrejmé, že vzhľadom na to, že činnosť exekútora je činnosťou za ktorú patrí odmena, je možný aj taký výsledok konania, že túto odmenu bude musieť zaplatiť on sám. Sťažovateľ nie je a ani nebol súčasťou súkromnoprávných vzťahov medzi oprávneným a povinným a preto neexistuje dôvod, pre ktorý by mal znášať riziká z týchto vzťahov vznikajúce. Ak súd rozhodol inak to rozhodnutia je v rozpore so sťažovateľom uvádzaným práv.

Podľa ustanovenia § 196 Exekučného poriadku, exekútorovi za výkon exekučnej činnosti podľa tohto zákona patrí odmena – náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času.

V tomto znení platilo citované ustanovenie až do 31. 8. 2005 a od uvedeného dátumu bolo doplnené textom, podľa ktorého, ak je exekútor platiteľom dane z pridanej hodnoty podľa osobitného zákona, zvyšuje sa jeho odmena o daň z pridanej hodnoty. V takomto

znení platí citované ustanovenie až doposiaľ. Z citovaného znenia ustanovenia § 196 vyplýva, že exekútorovi patrí za výkon exekučnej činnosti odmena – náhrada výdavkov a náhrada za stratu času vždy a zákon o súdnych exekútoroch v žiadnom zo svojich ustanovení nepripúšťa z tohto ustanovenia výnimku, ani nijakým spôsobom nezužuje nárok na odmenu exekútora, v niektorých prípadoch. Je teda nesporné, že Zákon o súdnych exekútoroch priznáva súdnemu exekútorovi právo na odmenu za výkon exekučnej činnosti vo výške, ktorá je stanovená vo vykonávacom predpise. Ak odvolací súd v napadnutom rozhodnutí rozhodol o tom, že súdnemu exekútorovi náhradu trov konania nepriznáva, nepriznal mu tým ani právo na odmenu za výkon exekučnej činnosti, ktoré mu však Zákon o exekútoroch priznáva a ktorá mu nesporne patrí.

Je nepochybné, že v predmetnej veci odmenu nemohol zaplatiť povinný, keďže povinný neexistoval a preto bolo povinnosťou súdu rozhodnúť o trovách exekúcie spôsobom, ktorým by neporušil ustanovenie § 196 a tým aj základné práva sťažovateľa zakotvené vo vyššie uvedených článkoch ústavy.“.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 3 CoE 13/2007-33 z 25. júna 2007, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. Er 503/1999-12 zo 16. novembra 2006 vo výroku o nepriznaní trov exekúcie sťažovateľovi zo strany oprávneného, vyplýva nasledovné:

«Krajský súd ako odvolací súd na základe podaného odvolania preskúmal uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutom výroku o náhrade trov exekúcie ako aj konania ktoré mu predchádzalo podľa ust. § 212 ods. 1, 3 a 4 Obč. súd. por. bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 písm. c) Obč. súd. por., na základe ktorých dospel k záveru, že odvolanie exekútora nie je dôvodné a preto rozhodnutie v napadnutej ako vecne správne podľa ust. § 219 Obč. súd. por. potvrdil.

Exekučné konanie v danej veci začalo dňa 25. februára 1999 podľa ust. § 36 ods. 2 Exekučného poriadku doručením návrhu na vykonanie exekúcie oprávneným súdnemu exekútorovi, preto s poukazom na ust. § 235 ods. 2 Exekučného poriadku postupoval súd prvého stupňa správne, ak na daný prípad pri rozhodovaní o náhrade trov exekúcie aplikoval ust. § 203 Exekučného poriadku v znení platnom do 1. februára 2002 a to aj z dôvodu, že povinný zanikol výmazom z obchodného registra a preto rozhodovanie

o náhrade trov exekúcie vo vzťahu k tomuto účastníkovi, z dôvodu straty právnej subjektivity, neprichádza do úvahy.

Podľa ust. § 203 Exekučného poriadku platného do 31. januára 2002: „Ak dôjde k zastaveniu exekúcie, môže súd uložiť oprávnenému, aby nahradil trovy exekúcie. Súd však uváži, ktoré trovy potreboval oprávnený na účelné vymáhanie nároku, a či mohol pri náležitej opatrnosti predvídať dôvod zastavenia exekúcie.“

Ustanovenie § 203 Exekučného poriadku pripúšťa iba možnosť, nie povinnosť súdu uložiť nahradenie nevyhnutných trov exekúcie oprávnenému a to za splnenia zákonných podmienok. Povinnosťou súdu je zvážiť, ktoré z vynaložených trov na vymáhanie nároku boli účelne a súčasne musí byť splnená ďalšia podmienka, či oprávnený pri náležitej opatrnosti mohol predvídať zastavenie exekúcie, teda, či z objektívneho hľadiska prichádza v úvahu tzv. procesné zavinenie oprávneného.

Súd predovšetkým vždy skúma, či k zastaveniu exekúcie došlo zavinením oprávneného a následne tiež to, či oprávnený mohol pri vynaložení náležitej opatrnosti predvídať zastavenie exekúcie. Až po splnení oboch predpokladov uvedených v hypotéze právnej normy možno oprávneného zaviazat' na náhradu trov exekúcie.

Odvolací súd má za to, že oprávnený dôvod zastavenia exekúcie spočívajúci vo výmaze povinného z obchodného registra z objektívneho hľadiska predvídať nemohol. Napokon je treba uviesť, že návrh na vykonanie exekúcie bol podaný 25. februára 1999, pričom až dňa 15. februára 2006 bol uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 K 78/2005-39 právoplatným dňa 18. marca 2006 návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok povinného zamietnutý a následne z uvedeného dôvodu došlo ex offo k výmazu povinného z obchodného registra dňa 31. júla 2006.

Z hľadiska uvedeného postupu vedúceho k dôvodu, pre ktorý bola napokon exekúcia zastavená, nevyplýva žiaden relevantný dôvod na prijatie záveru o procesnom zavinení oprávneného na zastavení exekúcie, resp. existencie takej okolnosti u oprávneného na základe ktorej by tento mohol pri náležitej opatrnosti predvídať dôvod zastavenia exekúcie.

K námietkam súdneho exekútora, že súd prvého stupňa svojim rozhodnutím o nepriznaní trov exekúcie vyvlastnil bez náhrady majetok exekútora a porušil čl. 2 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky odvolací súd poznamenáva:

Rozhodovanie o trovách konania z ktorého vychádzal súd prvého stupňa má oporu v zákonnej úprave (§ 203 Exekučného poriadku). Aplikácia uvedeného ustanovenia súdom prvého stupňa neprekračuje zákonné medze tohto ustanovenia a jej interpretácia nie je účelová ani zjavne svojvoľná. Odvolací súd zároveň poukazuje na časť odôvodnenia uznesenia Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 4/2005 v ktorom sa uvádza, že „podľa § 203 Exekučného poriadku ak dôjde k zastaveniu exekúcie zavinením oprávneného, súd mu môže uložiť nahradenie nevyhnutných trov exekúcie. Okresný súd uplatnenú náhradu trov exekúcie sťažovateľovi (súdnemu exekútorovi) nepriznal a voči rozhodnutiu nepripustil opravný prostriedok. Vychádzal pritom z obsahu ustanovenia § 203 Exekučného poriadku, z ktorého je zrejmé, že v prípade zastavenia exekúcie má súd možnosť, a nie povinnosť zaviazat' na náhradu trov exekúcie oprávneného, nie však povinného. Predpokladom uloženia tejto povinnosti oprávnenému je úvaha súdu o miere jeho procesného zavinenia na zastavení exekúcie. Okresný súd ako exekučný súd vylúčil akékoľvek zavinenie vychádzajúc z toho, že oprávneným nemohol predvídať nemajetnosť povinného ani pri náležitej opatrnosti. Ústavný súd konštatuje, že interpretácia a aplikácia § 203 Exekučného poriadku okresným súdom nie je v rozpore s účelom a cieľom tohto ustanovenia, ktoré vo svojom texte nesporne obsahuje aj zákonnú možnosť náhradu trov zastavenej exekúcie nepriznať.“

Naproti tomu výklad tohto ustanovenia, podľa ktorého oprávnený vždy nesie zodpovednosť za zastavenie exekúcie a teda je povinný znášať náhradu trov exekúcie, by očividne obchádzal zákonnú úpravu uvedenú v ust. § 203 Exekučného poriadku. Rovnako za neprípustný odvolací súd považuje aj názor odvolateľa, že trovy exekúcie, ak ich neznáša oprávnený ani povinný, je povinný hradiť štát, pretože takto vyslovený záver nemá oporu v zákonnej úprave.

Odvolací súd z uvedených dôvodov nepovažoval podané odvolanie za dôvodné a preto napadnuté rozhodnutie vo výroku o náhrade trov exekúcie podľa ust. § 219 Obč. súd. por. potvrdil ako vecné správne.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu

zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právne posúdenie veci všeobecným súdom môže byť predmetom konania zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Podstatou sťažnosti je tvrdenie, že vzhľadom na ustanovenie § 196 Exekučného poriadku patrí exekútorovi odmena za výkon exekučnej činnosti, a ak krajský súd sťažovateľovi náhradu trov exekučného konania nepriznal, porušil tým zákon a označené základné práva sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru.

Naproti tomu v uznesení krajského súdu sú podrobným a veľmi konkrétnym spôsobom uvedené dôvody rozhodnutia, právny názor krajského súdu je dostatočne odôvodnený a vyargumentovaný a nemá znaky ani svojoľnosti, ani arbitrárnosti. Skutočnosť, že sťažovateľ s právnym názorom súdu nesúhlasí, nesignalizuje ešte možnosť vyslovenia porušenia namietaných práv sťažovateľa.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2008